

Μια απάντηση στο περιοδικό Antifa / πόλεμος ενάντια στον φόβο

Μάνος Σκούφογλου

Διαβάσαμε πρόσφατα ένα άρθρο με τίτλο «Περί της αλληλεγγύης σε λαούς που δεν γνωρίζουμε και περί των αντίστοιχων ιεραρχιών» στο περιοδικό Antifa / πόλεμος ενάντια στον φόβο. Το συγκεκριμένο άρθρο, γραμμένο σε ένα ύφος που υποδηλώνει καραμπινάτη ναρκισσιστική διαταραχή, αγγίζει ορισμένες αλήθειες, τις οποίες όμως καταφέρνει να καταστρέψει τελείως, στήνοντας μια απίθανη θεωρία συνωμοσίας που κατά τη γνώμη των συγγραφέων αποδεικνύει, λίγο-πολύ, μια συμπαιγνία μεταξύ των αριστερών οργανώσεων που διοργάνωσαν πρόσφατα πορεία αλληλεγγύης στη Βενεζουέλα και του ελληνικού εφοπλιστικού κεφαλαίου που πλουτίζει από τη μεταφορά πετρελαίου.

Ξεκινάμε από ό,τι είναι αληθές στο άρθρο: είναι αλήθεια ότι το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο, παρότι ανήκει ιστορικά και στρατηγικά στο ευρωνατοϊκό ιμπεριαλιστικό μπλοκ, δεν έχει κανένα πρόβλημα να κάνει δουλειές και με χώρες που βρίσκονται σε ρήξη με αυτό το μπλοκ, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, περιλαμβανομένης της Βενεζουέλας • είναι αλήθεια ότι ένα κόμμα της ρεφορμιστικής αριστεράς, ο ΣΥΡΙΖΑ, κατέληξε να κυβερνά για τα συμφέροντα του ελληνικού κεφαλαίου και να διαγκωνίζεται με τη ΝΔ για τα μάτια των εφοπλιστών • και είναι αλήθεια ότι η πολιτική λογική του λαϊκού μετώπου οδηγεί ρεφορμιστικές ηγεσίες όπως αυτή της ΛΑΕ να αναζητά συμμάχους σε μερίδες της αστικής τάξης και σε καπιταλιστικά κράτη που υποτίθεται ότι αντιτίθενται στον βασικό εχθρό, τον κυρίαρχο ιμπεριαλισμό, όπως αποδεικνύει και η πρόσφατη συνάντηση του Λαφαζάνη, του Ήσυχου και της Βαλαβάνη με τον πρέσβη της Ρωσίας.

Το ότι κάτι δεν πάει καλά με τη συλλογιστική των συγγραφέων, όμως, φαίνεται με το καλημέρα, όταν ξεκινούν χαρακτηρίζοντας την ANΤΑΡΣΥΑ, τη ΛΑΕ και γενικότερα τους διοργανωτές του συλλαλητηρίου για τη Βενεζουέλα «εθνικοσοσιαλιστές», δηλαδή ναζί. Πρώτα από όλα, είναι τουλάχιστον απογοητευτικό για μια συλλογικότητα που προσδιορίζεται βασικά ως αντιφασιστική να μην μπορεί να ξεχωρίσει έναν ναζί. Είναι γενικότερη πρακτική στο κίνημα να αποκαλούνται φασίστες όλοι όσοι αισθάνεται κανείς ότι τον καταπιέζουν, από τον Σαμαρά, τον Παπανδρέου και τον Τσίπρα μέχρι τον δάσκαλο που του έβαλε κακό βαθμό ή τον διαχειριστή της πολυκατοικίας που τον πιέζει για τα κοινόχρηστα – και είναι μια πρακτική που αποτυγχάνει τελείως να κατανοήσει το φαινόμενο του φασισμού, τις κοινωνικές του ρίζες και τον τρόπο αντιμετώπισής του. Αυτό είναι και ειδικότερα ένα χαρακτηριστικό πολιτικό πρόβλημα του χώρου τον οποίο εκπροσωπεί το συγκεκριμένο περιοδικό, ο οποίος προσπαθεί να αποδείξει ότι κάθε μορφή κυριαρχίας και κάθε συμπεριφορά που την αναπαράγει είναι φασισμός.

Αν η κοινωνία είναι κατά πλειοψηφία φασιστική, τότε το μόνο που μένει είναι μια ηρωική μειοψηφία να την αποκαλύψει και να δώσει τον μοναχικό της αγώνα εναντίον όλων. Όμως ο φασισμός είναι μια ειδική πολιτική μορφή του καπιταλιστικού κράτους, που προϋποθέτει ένα κίνημα των μικροαστών απελπισμένων από την αστική δημοκρατία και επικρατεί μόνο εφόσον η εργατική τάξη αποδειχτεί ανίκανη να τον αποτρέψει και εφόσον σημαντικές μερίδες του μεγάλου κεφαλαίου τον επιλέξουν ως βέλτιστη λύση για τα συμφέροντά τους. Σκοπός του φασισμού δεν είναι η ταξική κυριαρχία γενικώς, αλλά η πλήρης διάλυση και εξατομίκευση της εργατικής τάξης. Για αυτό τον λόγο ο αντιφασισμός είναι αφενός επιτακτικός, αφετέρου εφικτός, με τη μαχητικότητα και τη μαζικότητα των εργαζομένων και των καταπιεσμένων

στρωμάτων, δηλαδή της πλειοψηφίας της κοινωνίας.

Ας είναι, οι συναγωνιστές του περιοδικού έχουν κάθε δικαίωμα να μην κατανοούν τον φασισμό και τον ναζισμό, παρότι δίνουν πραγματικούς αγώνες ενάντια στους φασίστες. Αυτό που δεν έχουν δικαίωμα να κάνουν είναι να συκοφαντούν άλλες μερίδες του κινήματος με τις οποίες διαφωνούν. Η πρακτική της αναγόρευσης του διαφωνούντα σε φασίστα δεν είναι καινούρια, είναι βγαλμένη από τις χειρότερες παραδόσεις που εμφανίστηκαν ιστορικά στο κίνημα, με αποκορύφωμα τις σταλινικές εκκαθαρίσεις. Βλέπουμε, ωστόσο, ότι και ο αυτόνομος χώρος δεν είναι καθόλου άμοιρος σταλινικών πρακτικών. Με την ίδια ευκολία που ορισμένοι στην αριστερά συχνά τσουβαλιάζουν τους «αναρχοαυτόνομους» κολλώντας τους τη ρετσινιά του ασφαλίτη, οι αυτόνομοι συγγραφείς του περιοδικού ισχυρίζονται ανερυθρίαστα, για παράδειγμα, ότι το ΣΕΚ έχει αναλάβει την «πολιτική εκπροσώπηση των φρουρών των ελληνικών στρατοπέδων συγκέντρωσης». Θλιβερό.

Οι αυτόνομοι συγγραφείς, έπειτα, επιδεικνύουν τις ικανότητές τους στην κοινωνιολογία, εξηγώντας ότι οι αριστερές οργανώσεις, συλλήβδην, είναι ταξικά ιεραρχικές. Διευθύνονται από τη μεσαία τάξη, από την οποία η βάση άγεται και φέρεται. Στον αγώνα της να διατηρήσει το προνόμιό της, η μεσαία τάξη που διοικεί τις εργατικές οργανώσεις διατηρεί ζηλότυπα το μονοπώλιο της γνώσης. Ταυτόχρονα, έχει αντικειμενικό συμφέρον να συμπλέει με το εφοπλιστικό κεφάλαιο, αν και οι συγγραφείς αναγνωρίζουν γενναιόδωρα ότι οι ηγέτες «δεν είναι ανάγκη να πληρώνονται από τους Έλληνες εφοπλιστές», κάτι που ωστόσο είναι σίγουροι ότι θα ήθελαν διακαώς.

Δεν θα κάνω υποθέσεις για το σε ποια τάξη ανήκουν οι ίδιοι οι συγγραφείς του περιοδικού, αν και, κρίνοντας από τη γλώσσα τους, δυσκολεύομαι να φανταστώ πάνω στο πληκτρολόγιό τους τα μουτζουρωμένα δάχτυλα κάποιου εργάτη στη γραμμή παραγωγής. Οι αφορισμοί τους, σε κάθε περίπτωση, δεν είναι πιο ενδιαφέροντες ή πρωτότυποι από τους αντίστροφους αφορισμούς, σύμφωνα με τους οποίους οι «αναρχοαυτόνομοι» είναι τα παιδιά των βορείων προαστίων που αράζουν στα Εξάρχεια.

Έχει αποδειχτεί ότι αντικαπιταλιστικές οργανώσεις, κομμουνιστικές ή αναρχικές, έχουν κατά κανόνα αυξημένη αναλογία μικροαστικών στρωμάτων και διανοουμένων στις τάξεις τους σε μη επαναστατικές περιόδους. Ο λόγος δεν είναι κάποια μεταφυσική ιδιότητα της δομής των αριστερών οργανώσεων, αλλά το γεγονός ότι η καπιταλιστική κανονικότητα περιορίζει δραστικά τα περιθώρια δράσης της εργατικής τάξης – για αυτό τον λόγο το φαινόμενο είναι εξίσου διαδεδομένο και στις αυτόνομες και αναρχικές ομάδες, αν όχι περισσότερο, λόγω των σαφώς πιο περιορισμένων ιστορικών δεσμών τους με το εργατικό κίνημα. Η βασική ασπίδα προστασία που έχουν οι εργαζόμενοι ενάντια στην πολιτική επιβολή και την ιδεολογική κηδεμονία του καπιταλιστικού συστήματος είναι οι αντικαπιταλιστικές οργανώσεις, αυτές δηλαδή που η ατομιστική δεισιδαιμονία των συγγραφέων του άρθρου δαιμονοποιεί. Αναπαράγοντας με ζήλο την φιλελεύθερη κοινοτοπία που βλέπει τις οργανώσεις ως μηχανισμούς αλλοτρίωσης της ατομικότητας, οι συγγραφείς βάζουν απλώς το δικό τους μικρό λιθαράκι στην εξατομίκευση και αποπολιτικοποίηση των καταπιεσμένων.

Ασφαλώς είναι απαραίτητη η δημοκρατική, «από τα κάτω», λειτουργία των αντικαπιταλιστικών οργανώσεων για να μην αυτονομηθεί οποιαδήποτε ηγεσία, και δυστυχώς αυτό πράγματι πολλές φορές δεν συμβαίνει. Όμως η γραφειοκρατία δεν είναι κάτι έμφυτο στη δομή της οργάνωσης. Το κρίσιμο στοιχείο είναι τελικά η σχέση κάθε οργάνωσης με τις καπιταλιστικές επιχειρήσεις, το κράτος και τη διαχείρισή του. Λόγοι στοιχειώδους τιμιότητας θα επέβαλαν στους συγγραφείς να δουν ότι η ANΤΑΡΣΥΑ και οι οργανώσεις της, όσα άλλες αδυναμίες και αν έχουν, δεν έχουν καμία σχέση ούτε με επιχειρήσεις και χρηματοδότες, ούτε με τη διαχείριση του κράτους σε κεντρικό ή τοπικό επίπεδο, κι επομένως κάθε σύγκρισή τους με τον ΣΥΡΙΖΑ είναι τελείως αβάσιμη.

Οι συγγραφείς του άρθρου, παρόλα αυτά, έχουν ένα δικό τους σενάριο για τη σχέση της ANΤΑΡΣΥΑ με το εφοπλιστικό κεφάλαιο. Η ιστορία πάει περίπου ως εξής: το 2005, ηγετικό στέλεχος του ΣΕΚ συνάντησε

τον Τσάβες στο περιθώριο του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ στο Καράκας • το 2007 ο Τσίπρας επισκέφθηκε τη Βενεζουέλα και μίλησε για το ενδεχόμενο φθηνής τροφοδοσίας του Δήμου Καισαριανής, που τότε είχε συριζαίο Δήμαρχο, με φτηνό πετρέλαιο • ο ίδιος αυτός δήμαρχος είχε βρεθεί σε μια συνδιάσκεψη που είχε οργανώσει στο Λονδίνο ο τότε δήμαρχος Κεν Λίβινγκστον (τον οποίο οι συγγραφείς του άρθρου για κάποιο λόγο χαρακτηρίζουν «ακροαριστερό») σχετικά με το βενεζολάνικο πετρέλαιο • στο Λονδίνο επίσης εδρεύουν οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες • στο Λονδίνο επίσης εδρεύει η αδερφή οργάνωση του ΣΕΚ SWP • το 2005 δίπλα στο ηγετικό στέλεχος του ΣΕΚ όταν αυτό είδε τον Τσάβες πόζαρε κάποιος που πιθανόν ήταν Άγγλος. Και κάπως έτσι, το άρθρο καταλήγει περίπου στο ό,τι η αλληλεγγύη της αντικαπιταλιστικής αριστεράς στη Βενεζουέλα είναι στην πραγματικότητα αλληλεγγύη στους Έλληνες εφοπλιστές. Σε αυτή την ψεκασμένη συνωμοσιολογία η λογική δεν έχει καμία θέση, και δεν χρειάζεται να έχει, αφού το συμπέρασμα των συγγραφέων είναι προκατασκευασμένο.

Εάν υπάρχει τελικά κάποιο πολιτικό επιχείρημα στο άρθρο του Antifa / πόλεμος ενάντια στο φόβο, πέραν της ακατάσχετης συνωμοσιολογίας, πρακτορολογίας και συκοφαντίας, είναι ότι «η αλληλεγγύη σε χώρες μακρινές για τις οποίες η βάση δεν γνωρίζει χριστό» είναι όπλο στα χέρια των μικροαστών ηγετών και λειτουργεί ενάντια στα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Είναι εκπληκτικό να βλέπει κανείς από έναν χώρο που θέλει να είναι διεθνιστικός να υπερασπίζεται με σθένος την πιο στενόμυαλη επικέντρωση αποκλειστικά και μόνο στην τοπική δράση και, τελικά, στο εθνικό πλαίσιο. Με αυτή τη λογική, είναι επιζήμια η υπεράσπιση της εργατικής τάξης οποιασδήποτε άλλης χώρας, ιδίως μάλιστα αν μιλάει κάποια ξένη γλώσσα που δεν μπορεί να γνωρίζει ο καθένας. Ευτυχώς, ούτε η βάση ούτε η ηγεσία των περισσότερων αντικαπιταλιστικών οργανώσεων έχουν μια τόσο ακραία σωβινιστική άποψη, όσο και αν το πατριωτικό παραμορφωτικό πρίσμα δεσπόζει δυστυχώς στην αντίληψη μεγάλου τμήματος της αριστεράς, αλλά τελευταία και της αναρχίας. Για αυτό ενημερώνονται, μαθαίνουν και προσφέρουν την αλληλεγγύη τους στους καταπιεσμένους των άλλων χωρών, κοντινών ή μακρινών. Η διεθνιστική αλληλεγγύη ήταν και είναι η ψυχή της παγκόσμιας εργατικής τάξης.

Μάνος Σκούφογλου

Μέλος της ΑΝΤΑΡΣΥΑ και της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος